Załącznik
do Zarządzenia Nr 27/000/2021 Senatu AJP
z dnia 27 kwietnia 2021 r.

K O D E K S E T Y K I
Nauczyciela Akademickiego Akademii im. Jakuba z Paradyża

P R E A M B U Ł A

1. *Kodeks Etyki Nauczyciela Akademickiego Akademii im. Jakuba z Paradyża, zwany dalej Kodeksem, opiera się na podstawowych zasadach etyki, uznanych w naszym kręgu kulturowym za naturalne i powszechnie obowiązujące oraz na zapisach zawartych w Europejskiej Karcie Naukowca i Kodeksie Postępowania przy rekrutacji pracowników naukowych. Za podstawowe zasady etyki uznaje się poszanowanie godności człowieka oraz życia we wszystkich jego przejawach, prawdomówność, uczciwość, obowiązek przestrzegania przyjętych zobowiązań oraz uznanie prawa do wolności przekonań i prawa własności intelektualnej.*
2. *Kodeks definiuje kryteria dobrych praktyk i określa przewinienia etyczne w prowadzeniu pracy badawczej oraz ustanawia procedury postępowań, które należy stosować w przypadku ujawnienia nieuczciwości naukowej.*
3. *Zachowywanie w nauce wysokich standardów ma zasadnicze znaczenie dla jej wiarygodności oraz społecznego autorytetu. Dbałość o autorytet oraz nieuleganie naciskom jest ważne dla zachowania przez ludzi nauki społecznego zaufania. Wartości etyczne, standardy rzetelności naukowej oraz dobre praktyki w nauce są wartościami nadrzędnymi dla naukowców, którzy muszą być świadomi swej szczególnej odpowiedzialności względem młodszych kolegów, społeczeństwa i ogółu ludzkości.*

Rozdział I.
Postanowienia ogólne

§ 1.

Kodeks Akademii im. Jakuba z Paradyża, zwanej dalej *AJP*, określa wartości etyczne oraz wynikające z nich zasady postępowania nauczyciela akademickiego jako pracownika *AJP* wykonującego obowiązki organizacyjne, naukowo-badawcze lub dydaktyczne oraz uczestnika procesu kształcenia lub życia publicznego.

§ 2.

Ilekroć w *Kodeksie* jest mowa o nauczycielu akademickim, należy przez to rozumieć osobę spełniającą wymagania, o których mowa w art. 113 i 116 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (j.t. Dz.U. z 2021 r. poz. 478, ze zm.), zwanej dalej *Ustawą*, zatrudnioną w *AJP*.

§ 3.

Postanowienia *Kodeksu* mają również zastosowanie do osób wykonujących w *AJP* obowiązki organizacyjne, naukowo-badawcze lub dydaktyczne na podstawie umów cywilnoprawnych.

§ 4.

Przestrzeganie wartości etycznych i zasad postępowania etycznego należy do obowiązków nauczycieli akademickich *AJP*, jest nierozłącznie związane z wykonywaniem tego zawodu, a ich naruszenie może stanowić uchybienie godności zawodu nauczycielskiego i podlegać odpowiedzialności dyscyplinarnej na podstawie art. 275 *Ustawy*.

§ 5.

Nieprzestrzeganie postanowień *Kodeksu* przez osoby, o których mowa w § 3, może skutkować rozwiązaniem umowy.

Rozdział II.
Uniwersalne wartości etyczne cechujące nauczyciela akademickiego
§ 6.

1. Postawa nauczyciela akademickiego charakteryzuje się poszanowaniem obowiązującego prawa oraz uznanych wartości i zasad etycznych na których opiera się integralność i wiarygodność nauki.
2. Aktywność badawcza i dydaktyczna oraz uczestnictwo nauczyciela akademickiego w życiu publicznym służą odkrywaniu, obronie i upowszechnianiu prawdy jako głównej wartości poznawczej.
3. Nauczyciela akademickiego w działalności badawczej i dydaktycznej cechuje samodzielność i niezależność od pozanaukowych uwarunkowań ideologicznych, politycznych lub ekonomicznych, a także przestrzeganie wysokich standardów prowadzenia badań naukowych oraz zasad dobrej praktyki naukowej.
4. Nauczyciel akademicki:
    1) stoi na straży godności zawodu nauczyciela zarówno w życiu zawodowym, prywatnym, jak i w działalności publicznej, łącząc godność osobistą z poszanowaniem godności innych ludzi;
    2) we wszystkich przejawach swojej działalności zawodowej odznacza się rzetelnością wobec faktów, metod i teorii naukowych oraz wobec współpracowników i środowiska naukowego;
    3) równo traktuje wszystkich ludzi, w tym przeciwdziała dyskryminacji w szczególności ze względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, religię lub wyznanie, poglądy polityczne, wiek, niepełnosprawność, orientację seksualną, stan cywilny oraz rodzinny;
    4) wyróżnia się poszanowaniem innego punktu widzenia, postawy badawczej, światopoglądu, czy tradycji kulturowej;
    5) odznacza się poczuciem moralnej i prawnej odpowiedzialności za głoszone poglądy, interpretacje i skutki prowadzonych badań oraz za swoje postępowanie jako pracownika *AJP* wykonującego obowiązki organizacyjne, naukowo-badawcze lub dydaktyczne oraz uczestnika procesu kształcenia lub życia publicznego;
    6) charakteryzuje się uczciwością w badaniach naukowych, popularyzowaniu nauki, dydaktyce i w relacjach międzyludzkich;
    7) cechuje się sprawiedliwością wyrażaną w ocenie wartości dorobku naukowego oraz postaw i poglądów innych osób;
    8) przeciwstawia się, w sposób zgodny z prawem i obyczajami akademickimi, nierzetelności, nieuczciwości, nietolerancji, niesprawiedliwości i innym przejawom zachowań nieetycznych osób zatrudnionych w *AJP*, studentów i doktorantów oraz innych uczestników procesu kształcenia;
    9) unika konfliktu interesów, a także odmawia przyjmowania jakichkolwiek korzyści, które mogłyby naruszać jego niezależność, uczciwość lub obiektywizm.

Rozdział III.
Zasady wykonywania obowiązków organizacyjnych
§ 7.

Nauczyciel akademickie, w zakresie wykonywania obowiązków organizacyjnych:

1) dba o dobry wizerunek oraz wykazuje lojalność wobec *AJP* objawiającą się przede wszystkim w przestrzeganiu dyscypliny pracowniczej i okazywaniu wsparcia w budowaniu prestiżu *AJP;*
2) krzewi i rozwija wartości etyczne oraz poczucie więzi w całej wspólnocie akademickiej *AJP*;
3) aktywnie i twórczo wykonuje zadania na rzecz *AJP* oraz uczestniczy w pracach organizacyjnych *AJP*, biorąc czynny udział w realizacji strategii rozwoju *AJP*, traktując taką działalność jako obowiązek pracowniczy;

4) stanowi wzór zachowania dla członków wspólnoty akademickiej oraz otoczenia społeczno-gospodarczego *AJP;*
5) jest życzliwy, taktowny i uprzejmy w relacjach międzyludzkich, odznacza się wysoką kulturą osobistą i dba o dobre stosunki w pracy, a także nie wywołuje konfliktów w swoim środowisku;
6) pełniąc funkcje w organach i ciałach opiniodawczo-doradczych AJP, w tym w komisjach i zespołach, a także pełniąc funkcje kierownicze, kieruje się jedynie dobrem *AJP* oraz wspólnoty akademickiej;
7) rozwija swoją wiedzę zawodową niezbędną do coraz lepszego wykonywania obowiązków badawczych i dydaktycznych;
8) dba o rzetelne i sumienne wykonywanie obowiązków zawodowych, w szczególności przestrzega ustalonego zakresu, wymiaru i terminów zajęć dydaktycznych oraz innych wyznaczonych i ustalonych spotkań czy zebrań a także wyznaczonych terminów konsultacji dla studentów;
9) stosuje bezpieczne sposoby wykonywania pracy zgodnie z krajowymi przepisami, czyli m. in. podejmuje niezbędne środki ostrożności w zakresie zdrowi, bezpieczeństwa pracy, ochrony danych osobowych;
10) podlega ocenie okresowej w zakresie wykonywania obowiązków wynikających z zajmowanego stanowiska. Oceny dokonuje się na podstawie kryteriów jednolitych dla grup pracowników i rodzajów stanowisk;
11) nie przyjmuje za wykonywanie swoich obowiązków nauczycielskich jakichkolwiek korzyści majątkowych lub osobistych od studentów, doktorantów i innych osób;
12) dba o majątek i środki publiczne, którymi dysponuje jako osoba zatrudniona na *AJP*, i nie wykorzystuje środków i materiałów w sposób niezgodny w przepisami obowiązującymi w AJP;
13) nie podejmuje działań, które mogłyby godzić w prestiż *AJP* oraz nie angażuje się w przedsięwzięcia, które mogłyby się przyczynić się do osłabienia konkurencyjności *AJP* w jakiejkolwiek sferze;
14) podejmując pracę poza *AJP*, powstrzymuje się od czynności mających charakter konkurencyjny wobec *AJP* lub jej jednostek organizacyjnych.

Rozdział IV.
Zasady wykonywania obowiązków naukowo-badawczych
§ 8.

Nauczyciel akademicki, w zakresie wykonywania obowiązków naukowo-badawczych:

1) jest rzetelny w prezentowaniu celów zamierzonych lub prowadzonych badań, w przedstawianiu metod i procedur badawczych oraz interpretacji uzyskanych wyników, w przekazywaniu informacji na temat możliwych zagrożeń oraz korzyści wynikających z ich zastosowania oraz w przejrzystości dokumentowania badań naukowych gwarantującej dostępność szczegółowych danych po opublikowaniu wyników badań;
2) jest wiarygodny w prowadzeniu badań, skrupulatny, odznacza się troską o szczegóły i pieczołowitością w przedstawianiu i publikowaniu wyników badań;
3) jest obiektywny – opiera interpretację i wnioski wyłącznie na uzyskanych wiarygodnie wynikach badań, sprawdzalnym rozumowaniu i danych, które są możliwe do potwierdzenia przez innych;
4) jest niezależny od zewnętrznych wpływów na prowadzenie badań, w szczególności od zlecających badania czy ekspertyzy, jak i od wpływów ze strony politycznych, ideologicznych lub gospodarczych grup nacisku;

5) jest otwarty w dyskusjach z innymi naukowcami na temat własnych badań oraz przyczyniania się do gromadzenia wiedzy poprzez uczciwe publikowanie wyników swojej pracy;
6) przejawia odpowiedzialność wobec obiektów badań; badania, których przedmiotem są ludzie lub zwierzęta, mogą być prowadzone jedynie wtedy, gdy jest to niezbędne i zawsze z poszanowaniem godności człowieka i praw zwierząt, na podstawie zgody wyrażonej przez odpowiednie komisje ds. etyki, w tym komisje bioetyczne;
7) zna strategiczne cele swojego środowiska naukowego oraz mechanizmy finansowania badań, a także zdobywa wszelkie niezbędne pozwolenia przed rozpoczęciem badań naukowych lub uzyskaniem dostępu do zapewnionych środków;
8) ma świadomość odpowiedzialności za społeczno-gospodarcze i środowiskowe konsekwencje niewłaściwie sformułowanych konkluzji;
9) jest sprawiedliwy i rzetelny w ocenie merytorycznej i etycznej pracy oraz w opiniowaniu i uznawaniu osiągnięć naukowych innych badaczy, co wyraża się we właściwym podawaniu źródeł i uczciwym uznawaniu ich udziału w osiągnięciach naukowych;
10) ma odwagę przeciwstawić się poglądom sprzecznym z wiedzą naukową oraz praktykom niezgodnym z zasadami rzetelności naukowej;
11) nie wykorzystuje swojego naukowego autorytetu przy wypowiadaniu się na tematy spoza obszaru własnych kompetencji;
12) w badaniach naukowych kieruje się dobrem ludzkości oraz zmierza do poszerzania granic wiedzy naukowej, jednocześnie korzystając z wolności przekonań i wypowiedzi, a także wolności określania metod rozwiązywania problemów, zgodnie z uznanymi zasadami i praktykami etycznymi;
13) dąży do upowszechniania i wykorzystywania swoich działań naukowych innym środowiskom naukowym oraz ogółowi społeczeństwa w taki sposób, by były zrozumiałe dla osób niebędących specjalistami, tym samym podwyższając poziom powszechnego zrozumienia nauki;
14) nie narusza zasad uczciwości naukowej w badaniach naukowych, nie dopuszczając się plagiatu lub autoplagiatu, jak również fałszowania wyników badań naukowych. Jest zobowiązany do przestrzegania zasad prawa autorskiego, praw własności intelektualnej, wspólnej własności danych w przypadku badań prowadzonych we współpracy z innymi naukowcami, a także wymagań i warunków ze strony wszelkich sponsorów lub grantodawców, niezależnie od charakteru umowy;
15) cechuje się postawą życzliwego krytycyzmu wobec prac i koncepcji innych autorów, połączoną z krytycyzmem wobec siebie i swojego dorobku naukowego oraz sprawiedliwości wyrażanej w ocenie wartości dorobku naukowego oraz postaw i poglądów innych osób;
16) wykazuje się troską o przyszłe pokolenia naukowców, przejawiającą się nie tylko w poszanowaniu i uczciwym traktowaniu współpracowników oraz staraniach o ich rozwój naukowy, lecz także w upowszechnianiu wśród nich obowiązujących standardów oraz norm etycznych.

Rozdział V.
Zasady wykonywania obowiązków dydaktycznych oraz uczestnictwa w procesie kształcenia
§ 9.

Nauczyciel akademicki, w zakresie wykonywania obowiązków dydaktycznych oraz uczestnictwa w procesie kształcenia:

1) dba o innowacyjność metod nauczania i jasne przekazywanie wiedzy oraz aktywny i twórczy udział uczestników procesu kształcenia w zajęciach, rozwija samodzielność ich myślenia;

2) szanuje prywatność oraz respektuje godność i prawa uczestników procesu kształcenia, w tym wymogi ich nietykalności osobistej oraz swobody wyrażania przez nich opinii m.in. w ramach i na temat prowadzonych zajęć;
3) przekazuje najnowszy stan wiedzy w zakresie prowadzonego przedmiotu, rzetelnie informując o autorskim wkładzie określonych uczonych lub zespołów badawczych;
4) nie rezygnując z tradycyjnych wolności akademickich, w tym wolności słowa, dokłada starań, aby kwestie drażliwe społecznie bądź budzące spory i kontrowersje referować, unikając sformułowań, które mogą być odebrane jako poniżające lub obraźliwe;
5) odnosi się do wszystkich z życzliwością, powagą i taktem, unika niestosowności w słowach i zachowaniu, nie kieruje się negatywnymi emocjami, jest bezstronny i sprawiedliwy;
6) nie podważa autorytetu i nie krytykuje działalności zawodowej innego nauczyciela akademickiego, ani nie przedstawia go w złym świetle, narażając go na utratę szacunku i inne konsekwencje służbowe;
7) w szczególności respektuje treści kształcenia, harmonogram ich przekazywania oraz zapowiedziany sposób weryfikacji efektów uczenia się określonych w programie studiów dla danego kierunku, czy innej formy kształcenia;
8) przed rozpoczęciem cyklu dydaktycznego informuje studentów i doktorantów o programie zajęć, prawach i obowiązkach związanych z uczestnictwem w zajęciach, warunkach i terminach zaliczenia lub egzaminowania oraz o kryteriach oceny uczestników zajęć;
9) dba o punktualność, nie nadużywa zastępstw lub przekładania zajęć;
10) przyjmuje sprawiedliwe i jednakowe zasady oceniania, przeciwdziałając dyskryminacji ze względu na kryteria, o których mowa w § 6 ust. 4 pkt 3, w tym również pozycję materialną, czy stanowisko w życiu społecznym lub zawodowym itp.;
11) ocenia w sposób jawny, umożliwiając ocenianym zapoznanie się z uzasadnieniem oceny;
12) w procesie nauczania zwalcza objawy nieuczciwości uczestników procesu kształcenia, w tym także przywłaszczanie sobie przez nich wyników cudzej pracy;
13) inspiruje i rozwija kreatywność studentów, sprzyja ich osiągnięciom naukowym poprzez budowanie konstruktywnych i pozytywnych relacji w celu określenia warunków efektywnego transferu wiedzy oraz z uwagi na przyszły pomyślny rozwój kariery tych naukowców;
14) uczy kultury dyskusji naukowej i formułowania krytyki w zgodzie z zasadami dobrego obyczaju i poszanowania przeciwnika;
15) w procesie kształcenia unika zwrotów i określeń, które należą lub mogą być uznane za przynależne do języka nienawiści, wulgaryzmów oraz symboli czy gestów uważanych za obraźliwe, a ponadto stanowczo reaguje w sytuacji, gdy jest świadkiem takich zachowań;
16) jest otwarty na wspomaganie uczestników procesu kształcenia, włączając w to osoby ze szczególnymi potrzebami, w osiąganiu przez nich postępów w uczeniu się;
17) uznaje za niezbywalne prawo uczestników procesu kształcenia do oceniania jego pracy dydaktycznej i postawy nauczycielskiej;
18) w przypadku konfliktu z uczestnikami procesu kształcenia powierza rozstrzygnięcie sporu powołanym do tego organom lub komisjom *AJP*;
19) szanuje wyniki prac autorskich uczestników procesu kształcenia jako ich osiągnięcia własne, a w przypadku zaproszenia ich do udziału w badaniach naukowych, uwidacznia ten udział w dokumentacji wyników badań i publikacji oraz respektuje ich partycypację w ewentualnych honorariach;
20) kształtuje wśród uczestników procesu kształcenia podstawy odpowiedzialności za środowisko społeczne i środowisko naturalne.

Rozdział VI.
Zasady uczestnictwa w życia publicznym
§ 10.

Nauczyciel akademicki, w zakresie uczestnictwa w życiu publicznym, reprezentujący *AJP*:

1) dba o to, aby wyniki jego badań naukowych służyły społeczeństwu, upowszechniając rzetelne wiadomości o osiągnięciach nauki, którą reprezentuje;
2) nie wypowiada się w życiu publicznym i społecznym w sposób sprzeczny lub podważający wiarygodność wiedzy przekazywanej w procesie kształcenia;
3) stając się uczestnikiem wymiany poglądów na forum publicznym, w mediach, w tym mediach społecznościowych, stosuje się do zasad i postanowień *Kodeksu;*
4) ma na względzie podwyższanie poziomu powszechnego zrozumienia osiągnięć nauki;
5) podejmuje się opracowania opinii, recenzji lub ekspertyzy jedynie w zakresie swojej specjalności, opierając się na ustaleniach naukowych oraz pełnym rozpoznaniu istotnych faktów i okoliczności, niezależnie od wpływu zleceniodawcy na merytoryczną zawartość opinii, recenzji lub ekspertyzy;
6) nie poświęca zasady rzetelności i uczciwości naukowej dla osiągnięcia własnych celów i korzyści w życiu publicznym;
7) pełniąc funkcje publiczne na stanowiskach państwowych lub samorządowych oraz w innych instytucjach i organizacjach hołduje wartościom i zasadom etycznego postępowania nauczyciela akademickiego.

Rozdział VII.
Przepisy końcowe
§ 11.

W sytuacjach nieuwzględnionych w niniejszym *Kodeksie* nauczyciel akademicki powinien postępować zgodnie z przepisami *Ustawy*, Statutem *AJP*, uchwałami i zarządzeniami organów *AJP*, decyzjami i poleceniami przełożonych oraz powszechnie uznanymi tradycjami i dobrymi obyczajami akademickimi.